

Cervikālo distoniju epidemioloģisks un klīniskais raksturojums Latvijā

Marija Mihailova^{1,2}, Ilze Supe², Ināra Logina^{1,2}

¹Rīgas Stradiņa universitāte,

Neiroloģijas un neiroķirurģijas katedra, Latvija

²Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvija

Ievads. Cervikāla distonija (CD) ir fokālā muskuļu distonija, kas skar kakla muskuļus un izraisa piespiedu galvas stāvokli, kakla patvaļīgas kustības un sāpes. Primāro CD prevalence, pēc Rietumu literatūras datiem, ir 5,7 : 100 000. Injekcijas ar botulīntoksīnu ir izvēles terapijas metode CD ārstēšanā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir izvērtēt klīnisko un demogrāfisko raksturojumu pacientiem ar CD, kā arī *Dysport* injekciju nepieciešamību un biežumu. Pacienti tika izraudzīti Paula Stradiņa KUS Ambulatoro pakalpojumu centrā no 2005. gada līdz 2014. gada novembrim.

Rezultāti. Pētījumā tika iekļauti pacienti gan ar primāro, gan ar sekundāro CD. No 176 pacientiem ar CD biežāk sastopams bija izolēts *torticollis* jeb spastiskais šķībais kakls, kas tika konstatēts 101 pacientam (51,39%). Izolēts *anterocollis* tika konstatēts pieciem pacientiem (2,84%), izolēts *retrocollis* – astoņiem pacientiem (4,55%), izolēts *laterocollis* – sešiem pacientiem (3,40%). Dažāda veida kombinētas CD tika konstatētas 56 pacientiem (31,81%). Biežāk sastopama kombinēta CD – *torticollis* ar *laterocollis* – tika konstatēta 22 pacientiem, kas ir 39% no kopējo kombinēto CD skaita.

Vidējais vecums pirmās vizītes laikā bija 49,32 gadi (no 19 līdz 84 ± 14,99 SD). 129 pacienti (73,30%) bija sievietes. Vidējais injekciju skaits, ko saņēma pacienti, – 4,2 (no 1 līdz 20 ± 4,24 SD). 58 pacientiem (33%) tika veikta tikai viena *Dysport* injekcija. Pārējie 118 pacienti (67%) tika novēroti vidēji 34,13 mēnešus (no 1,5 līdz 133,37 ± 30,84 SD). Pacientu skaits ar pirmreizēji diagnosticētu CD katru gadu ir vidēji 16,89 (no 10 līdz 27 ± 5,23 SD). Katru gadu pieaug pacientu skaits, kam no jauna diagnosticē CD. Līdz 2014. gadam ārstēšanu turpināja 65 pacienti (36,93%). Starplaiks starp injekcijām bija ievērojami atšķirīgs gan starp pacientiem, gan atsevišķam pacientam novērošanas laikā. Vidējais laiks starp injekcijām – 6,87 mēneši (no 1,07 līdz 75,97 mēnešiem ± 7,07 SD). Lielākajai daļai (31%) laiks starp injekcijām bija no trim līdz četriem mēnešiem, 4% – mazāk par trim mēnešiem, 15% – no četriem līdz pieciem mēnešiem, 14% – no pieciem līdz sešiem mēnešiem, 10% – no sešiem līdz septiņiem mēnešiem, 3% – no astoņiem līdz deviņiem mēnešiem, 3% – no deviņiem līdz 10 mēnešiem, 14% laiks starp injekcijām pārsniedza 10 mēnešus. Analizējot 47 (26,7%) pacientus, kuriem tika veiktas sešas vai vairāk injekcijas, konstatēts, ka pastāv statistiski ticama ($p < 0,01$), negatīva korelācija starp injekciju skaitu un laiku starp injekcijām – laiks starp injekcijām mazinās, pieaugot injekciju skaitam. Korelācija starp *Dysport* devu un injekciju starplaiku netika atrasta.

Secinājumi. CD ir fokāla distonija, kas biežāk sastopama sievietēm. Biežāks CD veids ir *torticollis*. Pēc pētījuma datiem redzams, ka CD prevalence ir ievērojami augstāka salīdzinot ar literatūras datiem, jo pētījumā tika iekļauti pacienti gan ar primāro, gan ar sekundāro CD. Ikgadējs pacientu, kam no jauna diagnosticēta CD, pieaugums un starplaika samazināšanās starp *Dysport* injekcijām norāda uz CD diagnostikas uzlabošanos un lietotās terapijas efektivitāti.